

Znak města Stárkova

(aneb Jak si ochočit medvěda)

Hertvík Žehušický z Nestájova dne 1. září 1573 povýšil Stárkov na město se všemi právy k tomu náležejícími, včetně práva hrdelního. Stárkovu udělil městský znak, který na červeném štítě znázorňuje zlatého medvěda a za ním borovici přirozených barev. Ke znaku se vztahuje pověst, která vypráví o silném muži, jenž byl v lese napaden medvědem. Muž medvěda přemohl, uvázal řetězem k borovici a potom přivedl ochočeného domů.

Na zdi stárkovské radnice je zobrazen městský znak, který představuje medvěda s řetězem kolem krku stojícího u stromu. O tom, jak Stárkov ke svému znaku přišel, vypráví následující pověst.

Před dávnými časy byli muži z kraje pod Turovem vyhlášení jako velcí siláci. Jeden drvoštěp z Horního Dřevíče prý přinesl z lesa celý kmen smrku, protože se nechtěl zdržovat jeho rozřezáváním. Bysterský kovář zase neohroženě zahnal tlupu loupežníků, která přepadla majitele panství. Nejvíce však vešel do povědomí dřevorubec ze Stárkova, jehož hrdinský čin je dodnes zvěčněn ve stárkovském městském znaku.

Tento dřevorubec jednou pracoval v lese daleko od Stárkova, když ho přepadl medvěd. Byla z toho rvačka, v níž byl medvěd poražen. Dřevorubec si ho hodil na záda a odnesl na mýtinu, kde měl připraveno několik řetězů s uvázanými oky, do nichž chtěl po skončení práce upevnit poražené kmeny. Jedním z těchto provazů utáhl medvědovi smyčku kolem krku a přivázal ho k borovici, která na mýtině rostla. Bylo totiž teprve kolem poledne, a dřevorubec chtěl dokončit svou práci.

Zmítajícího se medvěda odvázal až před západem slunce a vydal se s ním na cestu domů, aby ho ukázal sousedům. Od těch dob má Stárkov na věčnou památku na tento statečný čin ve znaku medvěda stojícího na trávniku, v pozadí se stromem, a to vše v červeném poli.

Vysvětlivky

1 - Stárkov - německy Starkstadt (v překladu Silné město či poeticky Město siláků).

2 - kraj pod Turovem - Turov je vrch s výškou 603 m n/m. a najdete ho nedaleko Stárkova a Dřevíče. Je to stolová hora s holým temenem, tedy není skalnatá (dole pod Turovem směrem od Rokytніка vyčnívá pouze několik malých skalek, kterým se říká Krakonošova kazatelna). I když hora samotná nevyčnívá nad okolní zvrásněnou krajinu tak vysoko, jako třeba Ostaš u Police nad Metují, přesto je z ní zajímavý výhled směrem na Broumovsko a Jiráskovy skály. Když tedy pověst hovoří o silácích z území pod Turovem, tak mluví o území, kde leží dnešní Stárkov (silák či silný je v němčině stark či starcken).

Turov (stolová hora)

Krakonošova
kazatelna
(skalky pod Turovem)

vyhlídka z Turova
směrem na Stárkov a
Jiráskovy skály (na
obzoru)

3 - Horní Dřevíč je sousedící ves na jihovýchod od Stárkova. Vzdálenost mezi oběma místy, kdy ještě nebyla taková zástavba, mohla být ve středověku zhruba 3 km. Že by místní dřevorubec nesl po této vzdálenosti na rameni kmen smrku, je samozřejmě úsměvné, neboť váha kmenu běžného průměrného smrku dosahuje na jeden kubík (m^3) zhruba 700 kg.

4 - Zmínka o bysterském kováři připomíná ves Bystré, které od Stárkova leží 3 km na jihozápad, a leží přímo na úpatí Turova.

5 - Byl nebo nebyl na Broumovsku medvěd, když pověst praví, že dřevorubec byl napaden medvědem? Těžká otázka. V románu Skály se objevuje zmínka o medvědech, když Alois Jirásek připomíná Broumovsko ještě před kolonizací ve 13. století. Zdá se tedy, že se tehdy na Broumovsku v divoké přírodě medvěd nacházel.

Máme doloženo, že se medvěd do znaku Stárkova dostal r. 1573, z toho tedy vyplývá, že by se události v pověsti teoreticky mohly odehrát mezi osídlením (13. století) a dobou pohusitskou, kdy byl Stárkov městem s vlastním erbem (16. století). Na radnici ve Vrchlabí visí dodnes velké obrazy posledních medvědů v Krkonoších a okolí, které se datují do 17. století. Pokud dřevorubec kácel stromy daleko od Stárkova (jak praví pověst) směrem do hvozdů Krkonoš či broumovského pohraničí, nelze tedy vyloučit, že k této události došlo. Příkláněl bych se ke století 14., neboť v 15. století se krajem valily boje mezi husity a Slezany, čemuž nebyly ušetřeny ani hvozdy, lesy či skály Broumovska. Je tedy nepravděpodobné, že by v 15. století nějaký medvěd ještě obýval Broumovsko, spíše byli zahnáni výše, do Krkonoš. Představa, že si dřevorubec poraženého medvěda hodil přes záda a odnesl k borovici, je samozřejmě již pohádková, neboť průměrný medvěd hnědý váží 200 - 500 kg, takže na zádech by dřevorubec unesl tak maximálně malé medvídky.

Milan Škoda (22. 06. 2022)

- průvodce Broumovskem <http://www.milan-skoda.cz/broumovsko.htm>

- facebook <https://www.facebook.com/milan.skoda.9862/>

foto: Milan Škoda

zdroj: Broumovsko v pověstech v převyprávění od Evy Koudelkové + Wikipedie